

Зрадлива коханка

Анатолій Власюк

Анатолій ВЛАСЮК

ЗРАДЛИВА КОХАНКА

*Текст твору люб'язно надано його автором. Увага, текст твору
для категорії 18+.*

Тетяні БЕЛЬСЬКІЙ

1

Якщо тобі телефонують у п'ятницю, тринадцятого, – це до грошей, яких не треба брати.

На мобілці висвітлило незнайомий номер. Нишпорка вагався – відповідати чи ні, але таки натиснув на зелену кнопку.

– Здоров, мент! – почув незнайомий голос. – Чи ти вже понт?

Не встиг натиснути на червону кнопку. З нахабами у нього розмова була короткою. Ментом, "мусором" себе ніколи не вважав, бо працював чесно, а понтом, як називали поліцейських, не встиг стати, бо ще до перейменування пішов з органів внутрішніх справ.

– Не впізнав? – затараторило по той бік барикад. – Багатим буду! Це Ромко Кіт!

Ромко Кіт! Чверть століття тому йому дали вісім років за вбивство старого вчителя. Нишпорка тоді вів ту справу. Кіт не мав до нього жодних претензій. Відсидів від дзвінка до дзвінка. Коли вийшов, випав з поля зору Нишпорки. І в Дрогославі його не було. А потім з'явився. Став бізнесменом. Змінились часи – і ніхто вже не цікавився, звідки у бандюків на кшталт Кота з'явилися грошенята, і немалі.

– Як поживаєш? – не вгавав Кіт.

– Проблеми? – обережно запитав Нишпорка, якому не хотілося мати з ним справу.

– У тебе поки що нема, – по-філософськи відповів Кіт. – А в мене з'явились. Потрібна твоя допомога.

2

Нишпорка не ображався, що Кіт, молодший від нього на два чи три роки, "тикав" йому. Замолоду вони були на "ви". З плином часу різниця між "ви" і "ти" стирається.

Мабуть, Котові справді щось треба від Нишпорки, тому він намагається бути ближчим до нього. "Ти" замість "ви" найбільше підходить до цього. Але Нишпорка навчений життям, тому завжди намагався триматися подалі від людей, яким щось було потрібно, але вони не належали до ближнього кола тих, з ким відчував себе комфортно і в безпеці.

– Я в "Калині". Приїжджай! – сказав Кіт, ніби мав справу зі старим другом, з яким

давно не бачився.

Ресторан "Калина" знаходився за Дрогославом. Нишпорка обдумував, як має відмовити Котові.

- Машина чекає біля твого під'їзду. - Кіт не давав жодних шансів на відступ і обірвав зв'язок.

У Нишпорки не було аргументів, щоби відмовити Котові, а тому не наважився набрати його номер. Приречено, ніби на страту, почав вдягатися. Глянув на Кицю, яка скрутилася клубочком під батареєю. Надворі літо, а вона облюбувала собі це місце, ніби постійно чекає, коли з'явиться тепло. Киця навіть не глянула на господаря. Точніше, вона вважала себе господинею, змушеною доглядати за Нишпоркою. Коти, які прилетіли з Космосу, спостерігають за нерозумними людьми, щоби застерігати їх від відчайдушних кроків. Якби ж то люди ще розуміли, що від них хочуть. Киця відправила думку до бідної голівоньки Нишпорки: мовляв, ти сам вирішуєш, йти тобі чи ні, я тут ні до чого. Він мусив смиренно з цим погодитись.

Біля під'їзду стояв чорний лімузин з тонованим склом. Нишпорка безпорадно вимацував поглядом подвір'я, шукаючи машину, яку за ним міг прислати Кіт.

Водій засигналив. Нишпорка не повірив, що це могло стосуватися його, і стояв на місці.

Скло поповзло вниз. Шафо-подібний чоловік без ознак інтелекту на обличчі сказав:

- Поїхали в "Калину".

З

Перевага людей, обділених інтелектом, у тому, що вони мало говорять. Балакуни мають хоч краплину розуму, просто не звикли думати.

Нишпорка підтримав гру в мовчанку і навіть не заїкався, коли шафо-подібний чоловік безбожно порушував правила вуличного руху. Мабуть, у Дрогославі таким людям можна все, на відміну від подібних на Нишпорку, які у правоохоронних органах більше не працювали.

Машина йшла легко. Виїхали за місто. Звернули на дорогу, що вела до ресторану "Калина". Їхали лісом.

Чомусь Нишпорка подумав, що його зараз можуть завалити. Хто його знає, цього Кота! Тоді не мав претензій, а зараз може виставити рахунок за вісім втрачених років життя.

Але Нишпорка не встиг додумати свою гірку думу, бо побачив ресторан. "Калина" - двоповерховий дерев'яний будинок - часто ставав місцем притулку і відпочинку для особливих людей. Прості смертні обходили його десятою дорогою.

На порозі їх зустрічав Ромко Кіт. Постарішав, став ширшим, ніж довшим. Роки знушаються з людей.

Зустрілися, мов старі приятелі, поручкались і обійнялись. Найменше Нишпорці хотілося, щоби хтось їх зараз бачив разом. Ще подумують, що він скурвився.

Кіт ніби прочитав його думки.

- Друга кабінка справа, - сказав він. - Я зараз.

Нишпорка озирнувся. Шафо-подібний чоловік пильно дивився на нього.

4

Особливих людей і треба обслуговувати по-особливому. Кабінки були розраховані на тих, хто прагнув побути на самоті або в компанії тих, кому довіряв. На другому поверсі знаходився великий зал, в якому гучно розважалися сильні світу цього.

Котові справді щось треба було від Нишпорки. Пляшка коньяку, ковбаси, сири, салати. Все за вищим розрядом.

Минула хвилина – і до кабінки увійшов Кіт. Він розкоркував пляшку і потрохи розлив собі й Нишпорці.

– Це правдивий закарпатський коньяк, – похвалився. – Прямо із заводу. В магазині такого не купиш.

Нишпорка не був прихильником коньяків, але вдихнув аромат, як бачив це у фільмах.

– За зустріч! – запропонував Кіт.

Нишпорка кивнув головою і став потрохи пити, смакуючи. Кіт залпом вилив усе собі в горлянку, ніби це була горілка.

– Закусуй, – казав Кіт, пильно вдивляючись у Нишпорку, ніби перед ним був піддослідний кролик, якому зараз вприснуть щось, від чого той або здохне, або допоможе людям довше жити.

Нишпорка скромно закусив долькою лимону.

– Як поживаєш? – запитав Кіт.

Треба було брати ініціативу в свої руки.

– Ти ж хотів зустрітися зі мною не тому, щоб розпитати про моє життя.

Кіт штучно розсміявся.

5

Тепер уже Нишпорка пильно дивився на Кота – і той припинив ламати комедію, зрозумівши, що колишній капітан міліції зовсім не змінився за ці роки, поки вони не бачились. Життя навчило грати його в піддавки, щоби знайти у цьому вигоду, але з Нишпоркою цей номер не проходив.

Кіт для годиться ще трохи подумав, а потім виклав на стіл перед Нишпоркою фотографію:

– Знаєш її?

Нишпорці перехопило подих.

– Звісно, вичавив він із себе. – Надія Заяць.

Кіт не помітив перемін у Нишпорці. Все-таки той умів керувати своїми емоціями.

– Тепер Задвірна. Дружина секретаря міської ради. Моя коханка.

Те, що Надька вискочила заміж за Задвірного, Нишпорка знав. Але те, що стала коханкою Кота, – в голові не вкладалося.

– Ти хочеш, щоби я її завалив? – намагався пожартувати Нишпорка, але сам відчув, що зробив це невдало.

– Я сам кого хочеш можу завалити, – жорстко відрізав Кіт.

Він мовчки розливав коньяк. Вони випили й закусували. Мовчали. Нишпорка гарячково обдумував, що має робити, але жодної путящої думки не залітало до його бідної голівоньки.

- Ти ж став приватним детективом.

Наприкінці речення Кіт не поставив знаку запитання.

- Ну, інколи надаю консультації, - ухильно відреагував Нишпорка.

- Мені треба, щоб ти знайшов її коханця.

Так ось воно що! Тепер зрозуміло, чому рушниця не стріляла. Не заряджена була!

Кіт виглядав безпорадно. Відчувалося, що Надька завоювала його серце. Нишпорка хотів його добити: "А ти хто, якщо Зайчиха має коханця?", але встиг вчасно себе стримати.

Однієї пляшки правдивого закарпатського коньяку їм виявилось замало.

6

Надя Заяць, Зайчиха, як називали її у Дрогославі, стала першою коханкою Нишпорки після того, як він одружився. Зберігав вірність дружині сім років. Кохання чи якихось особливих симпатій до Надьки у нього не було.

Якось начальник виматюкав його за якусь нерозкриту справу. Нишпорка вже добряче напився в барі, коли до нього підсіла молода жінка. Вона сказала, що вчилася з ним в одній школі, молодша від нього на шість років, і він їй колись подобався. Нишпорка не пам'ятав її, але опинився разом з нею в ліжку. Приперся додому вже над ранок.

Ще декілька разів зустрічався з Надькою. Вона розв'язала вузлик. У Нишпорки після неї стали з'являтися нові коханки. Доконаним фактом стало те, що Нишпорка нарешті зрозумів, що вже не кохає дружину.

Нишпорка відходив від пиятики з Котом і не розумів, як він погодився вистежувати коханця його коханки і своєї колишньої теж. Втім, колишніх коханок, як і ментів з понтами, не буває. Саркастично усміхнувся сам до себе від цієї грайливої думки, що несподівано завітала до його бідної голівоньки.

Мабуть, не останню роль зіграли гроші. Кіт в якості авансу дав йому двісті доларів. Пообіцяв ще триста, коли Нишпорка знайде цього сміливця.

Він метнувся до джинсів. Дві сотки були в кишені. Нишпорка не пам'ятав, як опинився вдома. Славко, мабуть, пішов на пари в університет. Добре, що дружина на заробітках в Італії, бо не терпіла би його розгульного життя, якби знаходилася поруч. А син не видасть. Та й двісті доларів не будуть зайвими.

Він знову заснув, а коли прокинувся, жажнувся, як це він буде розшукувати коханця Котової коханки і своєї теж. Якщо не хочеш збожеволіти - смійся із себе. Нишпорка так і зробив.

7

Коли закінчується вплив алкоголю - пробуджується совість.

Нишпорка остаточно прийшов до тями. Він вирішив зателефонувати Котові, повернути йому тих нещасних двісті доларів і сказати, що не займатиметься цією

справою.

Якби Надька сказала Котові, що Нишпорка був колись її коханцем, то навряд чи той звернувся би до нього за допомогою. А тепер Нишпорка був би останнім підляком, якби видав Надьку, знайшовши її останнього коханця. Ну, крайнього коханця, якщо бути точнішим, бо навряд чи Зайчиха на ньому зупиниться. Та й не знати, як би поступив з нею Кіт, коли б дізнався про цього сміливця. Це його слова. Мовляв, ніхто не сміє переходити йому дорогу, навіть у стосунках із жінками.

Нишпорка відчував, що опинився між молотом і ковадлом. Здати Надьку – підло. Не здати – Кіт йому самому може щось зробити. Хіба що вдавати, ніби розвинув бурхливу діяльність, але самому нічого не вчиняти. Теж варіант, хоча й не дуже надійний. Будь-яка інформація може просочитися до Кота, а реакція його може бути несподіваною і не прогнозованою. Та щось же йому треба буде сказати, дати якісь докази і фотографії.

Нишпорка упіймав себе на думці, що боїться Кота. Він же нормальний чоловік, а не ідіот, тому боїться за власне життя. Цей страх сидів у ньому декілька років поспіль, поки Кіт був у в'язниці. Нишпорка думав, що той захоче помститися йому. Потім круговерть життя відсунула цей страх десь у глибини потаємного. Але людська природа така, що весь непотріб рано чи пізно вилізає. Ось і Нишпорка став знову боятися Кота. Лише за жодних умов не треба йому цього показувати. Це як боїшся псів – обов'язково тебе покусують. А йдеш повз них з гордо піднятою головою – не зачеплять. Повз таких, як Кіт, треба йти з гордо піднятою головою.

8

Життя набагато нудніше і прозаїчніше, ніж ми собі його нафантазовуємо. Нам уже мало стає черствого хліба – хочемо видовищ. Але за все яскраве, що перевертає тобі душу, треба платити.

Нишпорка ще не прийняв остаточного рішення, як має поступити. Киця уважно спостерігала за ним своїми різнокольоровими очима. Вона була білосніжною. Турецька порода ван дісталась їй разом із космічним спокоєм. Навіть якби Киця вміла говорити, радитись з нею не мало сенсу. Мовляв, я ж сама справляюсь зі своїми проблемами, впораєшся і ти.

Не було іншого виходу, як піти провітритись. Нишпорка дав собі слово, що не вип'є сьогодні навіть краплини алкоголю. Треба було прийняти зважене рішення на тверезу голову.

Сонце припікало немилосердно. Боліла голова. Хотілося пити. Не буде ж він ганьбитися перед усім світом мінеральною водою. Випадало на те, що з пивом сьогодні не розминутись.

І тут, як на гріх, чи на щастя, Нишпорка здалеку побачив Надю Заяць, тепер Задвірну, свою першу коханку. Ну, тих, які були до одруження, він до уваги не брав. Йому би зараз триматися подалі від неї, самому не сунути голову в петлю. Але ж треба знати Нишпорку!

Він захотів для самого себе дізнатися, хто ж цей Надьчин сміливець, який посмів перейти дорогу Котові.

Хто шукає, той завжди знайде. Пригод на свою голову.

Надька майже зовсім не змінилась. Так інколи буває з жінками. Не з тими, хто стежить за собою, сідає на дієту, займається фітнесом. Це має бути природний процес. Щось повинно йти зсередини від самої жінки, щоби зберігати фігуру і молодість обличчя. Блиск очей, які прагнуть кохання, нічим штучним не викличеш.

Скільки пам'ятав Нишпорка, Надька ніколи ні в чому собі не відмовляла. Могла добряче випити й закурити, з'їсти чималенький шматок торта чи копчену ковбасу. На її здоров'ї та зовнішньому вигляді це ніяк не позначалось. Звісно, роки брали своє, але коли тобі далеко до п'ятдесятки, ти виглядатимеш молодою і свіжою, особливо якщо маєш внутрішній стержень і жагу до життя. Зайчиха це мала.

Вона явно когось чекала, помалу прогулюючись біля фонтану в центрі Дрогослава. Нишпорка був на безпечній відстані від неї, хоча хтось зсередини підштовхував його до Надьки. Стримував себе. Ще матиме можливість поспілкуватися з нею.

Біля Надьки загальмувала чорна машина з тонованим склом. Із неї вийшов високий чоловік, відчинив дверцята перед Заяць-Задвірною. Усмішка закоханої жінки не сходила з Надьчиних вуст.

Усе так просто?

Нишпорка зателефонував знайомому, назвав марку машини і номер, просив з'ясувати, кому вона належить. Він справді сьогодні заслужив на пиво.

10

Тільки-но Нишпорка повернувся додому, як пролунав дзвінок від Кота.

"Ого! Поспішає, сучий син!" – злорадно подумав він.

– Ну що, як наші справи? – Ні тобі добридень, ні насируматір. Не вчать у в'язницях хороших манер.

– А ти впевнений, що у неї є коханець? – Нишпорка пішов у наступ, бо давно з'ясував, що з такими людьми інакше не можна.

– Якби не був упевнений, не дав би тобі заробити п'ятсот баксів, – самовпевнено заявив Кіт.

– Не факт, що я отримаю від тебе ще триста, – вирвалось у Нишпорки, бо сьогодні був злий на весь білий світ. Добила його усмішка закоханої жінки. А Нишпорка добре розумівся на цьому.

Кіт пропустив мимо вух його зауваження.

– Ти просунувся у пошуках?

– Таємниця слідства, – спокійно відреагував Нишпорка, що мало би означати: "А дідька лисого ти дізнаєшся про Надьчиного коханця!", але ж Кіт не розумівся на подібних нюансах.

– Добре, скажеш, якщо знайдеш. Але не тягни! – І зв'язок перервано. Знову ні до побачення, ні насируматір. Погано ти закінчиш, Котисько.

Знайомий міг би уже й зателефонувати і сказати, кому належить машина, в яку сіла щаслива Надька.

Кицька вдавала із себе байдуже створіння. Ось могла би підказати Нишпорці, що насправді коїться. Але ж ні! Чи впевнена, що він і сам впорається?

11

Нишпорка лежав. Відпочивав. Чекав на дзвінок від знайомого, щоби дізнатися, хто ж той сміливець – новий коханець Зайчихи. Кицька згорнулася клубочком у його ногах. Інколи дозволяла допуск до свого тіла.

До бідної голівоньки Нишпорки завітала думка, чи був би він щасливим, якби одружився з Надькою. Аж самому стало цікаво. Ну, звісно, треба було почати з того часу, коли він навчався у десятому класі й мав більш тісні стосунками з дівчатами. Звісно, на четвертокласницю Зайчиху не звертав жодної уваги. Навіть не здогадувався про її існування.

Це вже потім, коли переспав з нею, оцінив її як жінку. Тоді йому було тридцять два, їй – двадцять шість. Личко, груди, ніжки – все на місці.

Але чи був би з нею щасливим? Навряд чи. Надька належала до породи жінок, які гуляють. За їхньою психологією це зветься інакше – шукають кращого за попередніх чоловіків, але суті справи це не змінює. Закохуючись у нового, вони забувають попередників.

Можливо, Нишпорка би ще щось нафантазував, але зателефонував знайомий.

– Машина належить Іванові Васильовичу, – сказав він і назвав його прізвище. Воно нічого не казало Нишпорці.

З'ясувалося, що цей Іван Васильович був відомим бізнесменом. Сам із Києва. Мав в Україні мережу швейних фабрик з іноземним капіталом. Нишпорка чув, що одна із них десь два роки тому запрацювала у Дрогославі.

А чому б і ні? Надька любила грошенята. Але ця усмішка щасливої жінки! Невже справді закохалась у мільйонера?

– Чув про Кота? – запитав знайомий.

– Ні, а що сталося?

– Сьогодні зранку завалили у "Калині".

12

Ну, ось і все. Можеш собі, Нишпорко, залишити двісті доларів. Котові вони вже більше не знадобляться.

То що, вже не треба розслідувати справу Надьки?

Із університету повернувся Славко з різноманітними пакунками.

– Тату, почекаєш годинку? – запитав він. – Зараз обід зварю.

І від кого він навчився? Готував краще за свою маму, Нишпорчину дружину. Ото дістанеться якійсь дівчині чоловік. Нишпорка вмів лише картоплю зварити чи яєчню підсмажити, хоча любив попоїсти.

Киця забула про Нишпорку і крутилася біля Славка. Котяри – як жінки. За шмат гнилої ковбаси торгують вірністю.

Нишпорка думав про Кота. Ще раніше до його бідної голівоньки залітала думка, що той погано закінчить. Чув від інших, що Кіт нахабно лізе в чужі справи, ніби мав

індульгенцію на безсмертя.

Запахи із кухні вивертали кишки. Нишпорка аж тепер зрозумів психологію Киці. Було би добре хоч на мить стати нею. Потреться об Славкові ноги – і неодмінно щось смачненьке тобі кинуть. А так мусиш терпіти, поки син не покличе на кухню.

Вони обідали, коли заспівала мобілка Нишпорки.

– Алло! – буркнув він невдоволено. Таки не любив, коли відволікали від важливої справи. А ще номер незнайомий.

– Привіт! Це Зайчиха.

Мало не вдавився.

– Можемо зустрітись?

– А що сталося? – запитав за інерцією і відразу ж зрозумів свою дурість.

– Ромка вбили. Хочу тебе найняти розслідувати це вбивство.

Нишпорка й не розпитував, хто такий Ромко.

13

Багато разів Нишпорка уявляв собі зустріч із Надькою. Чого гріха таїти, далі сексуальних фантазій справа не йшла. Все-таки з першою коханкою йому було добре. Але ж не зателефонує їй, не скаже: "Давай потрахаємось!". Та й номер телефону не знав.

І ніяк не думав, що Надька замовить його розслідувати вбивство Кота. Зазвичай до Нишпорки зверталися родичі вбитих чи незаконно, як вони казали, звинувачених у злочинах. Але це траплялося пізніше, коли вже було зрозуміло, що поліція і прокуратура просто знайшли крайнього, а не вбивцю чи іншого злочинця. Через це в Нишпорки час від часу виникали проблеми. Він же не мав офіційної ліцензії приватного детектива, тому доводилося діяти мало не підпільно, щоби не давати підстав своїм колишнім колегам засудити його. А вже коли знаходив справжнього вбивцю чи за допомогою адвокатки Юлії доводив невинуватість того, кого незаконно звинуватили у вчиненні якогось злочину, лягав на дно, аби його не могли дістати поліцейські і прокурори. Їхній гнів минав – і Нишпорка розслідував чергову справу.

На побачення з Надькою вибирався ніби закоханий юнак. Славко підозріло дивився на батька, але нічого не казав. Киця теж вдавала, що так має бути, але уважно спостерігала за Нишпоркою крізь напіврозплющені очі.

Нишпорка вдягнув модняцьку сорочку, яку із Італії йому привезла дружина. Тоді вони посварились, і він так і не приміряв її. А тепер сам зауважив, що вона личить йому. Виглядав, як свіжа копійка.

– Коли будеш? – невинно запитав Славко.

– Сьогодні, – невизначено відповів Нишпорка.

Коли зустрічаєшся із Зайчихою, час і простір зникають.

14

Вони зустрілися в кав'ярні "У Галини". Це було їхнє місце. Шістнадцять років тому. Тепер Нишпорка був підтоптаним чоловіком, а Надька – все ще молодою жінкою, яку не зістарили роки.

Заклад носив ім'я колишньої власниці. Це було третє кохання Нишпорки. Потім Галинка виїхала з чоловіком до обласного центру, а назва кав'ярні залишилась.

Зайчиха усміхалася, ніби сьогодні не вбили Кота. Так могла лише жінка, яка вже не кохала цього чоловіка.

Надька відразу розставила всі крапки над "і".

– Перед смертю Кіт розказав мені, що ти мав вистежити мого нового коханця, – твердо сказала вона, пронизуючи Нишпорку поглядом, від якого він колись ніяковів, але тепер чари красуні не діяли.

– Була така справа, – обережно відповів Нишпорка.

– Навіть дав тобі двісті доларів. – Надька глянула йому за спину, ніби там був хтось, кого Нишпорка не знав.

– Маю тобі їх віддати? – запитав, вдаючи із себе наївного.

– Залиш собі, – жорстко сказала вона. – Знайдеш вбивцю Кота, отримаєш ще триста.

Нишпорка замовив Зайчисі вино і тістечко, собі – горілку і канапку.

З вікон кав'ярні вимальовувалася ратуша.

Коли пили каву, Надька обережно запитала:

– Ну що, ти вже почав пошук мого нового коханця?

– Ще не встиг, – виклично відповів Нишпорка.

– І не шукай. – Він прочитав в її очах погрозу. – Його нема.

Надька пішла, не прощаючись.

15

Не той тепер Миргород, Хорол-річка не та.

Перед Нишпоркою щойно була зовсім інша Надька – не та, яку він знав шістнадцять років тому. Холодна і прагматична. За гроші Кота найняла його розслідувати вбивство свого колишнього коханця. Нікому про це не розповідай, Нишпорко. Не повірять. Засміють.

Він замовив собі ще сто грамів горілки. Як у старі добрі часи, запив томатним соком.

Жодних почуттів до Надьки, навіть сексуальних, уже не було. Це ж треба дурити свою бідну голівоньку довгих шістнадцять років!

А із Зайчихою треба бути обережним. Вона кохає мільйонера – і в цьому Нишпорка вже не сумнівався. Але сказала, ніби не має коханця. Щоправда, наступної миті він уже виправдовував Надьку. Яка жінка скаже, що в неї є коханець? А може, це й не коханець, а коханий? Відчуйте різницю.

Втім, інтуїція підказувала йому, що не слід відразу відкривати свої козири. Тому Нишпорка й не повідомив Надьці про її швейного магната. Менше знає – він краще спатиме. Звісно, був далекий від думки, що Іван Васильович замочив Кота. За його вказівкою це міг зробити й хтось інший. Кіт плутався під ногами, заважав Зайчисі та Іванові Васильовичу таємно зустрічатись.

Стоп! Коли Нишпорка в центрі Дрогослава вистежив Зайчиху, яка сідала в машину до швейного магната, Кота вже не було на світі білому, і закохані це знали.

Добре. Йдемо далі. Кіт міг влізти у швейне виробництво, як влізав і в інші бізнеси. За це його й прибрали. Не обов'язково любовна версія була основним мотивом. Як не крути, а треба більше придивитися до Івана Васильовича, дізнатися, що він із себе являє.

16

Нишпорка йшов додому, коли йому зателефонував начальник дрогославської поліції.

- Кота вбили, - сказав підполковник.

- Знаю, - відрізав Нишпорка, розуміючи, що просто так цей чоловік з ним не зв'язується.

- Тебе бачили з Котом у "Калині", - пішов той в атаку.

- Було таке, - не заперечував Нишпорка. - Говорили про життя. Нічого кримінального.

Не буде ж він розповідати начальникові дрогославської поліції, що Кіт найняв його вистежити коханця Зайчихи, а вона сама хоче, щоби він знайшов убивцю Кота.

Підполковник розумів, що коли Нишпорка не хоче, то зайвого слова з нього обценьками не витягнеш.

- Якщо матимеш якісь дані по вбивстві Кота, скажеш мені.

Це наказ?

- Обов'язково, - відповів Нишпорка.

А це було знущання.

Коли їм треба, вони стеляться перед Нишпоркою, а коли він знаходить справжнього вбивцю чи визволяє невинно звинуваченого, погрожують, що посадять, бо незаконно займається детективною діяльністю. Звісно, не посадять, бо якби не Нишпорка, багато злочинів були би нерозкритими. А йому слави, грошей і зірочок на погонах не треба. Втім, і з колишніми колегами мусить рахуватися, час від часу підкидуючи їм версії.

Недалеко від свого будинку Нишпорка побачив Юлька. Адвокатка з чоловіком виходили із машини. Той вовком дивився на Нишпорку, бо думав, що дружина є його коханкою. Чого гріха таїти, Нишпорка хотів, щоби так було й насправді.

17

В Інтернеті вдалося знайти не так уже й багато даних про Івана Васильовича. Народився. Вчився в школі та університеті. Був у якійсь маловідомій партії. Балотувався до Верховної Ради України, але пролетів, як фанера над Парижем. Назви фірм, засновником і власником яких він був, нічого не казали Нишпорці. Дружина мала модні бутіки в Києві і ще десь. Дві доньки. Орден "За заслуги" третього ступеню.

Ага! Ровесник Нишпорки. Зайчиха підбирає собі чоловіків, щоби були старшими від неї на шість років?

Нишпорка пригадав, де бачив цього чоловіка. Зайшов на сайт "Дрогославської зорі". Відкриття швейної фабрики у місті. Біля Івана Васильовича стояв секретар міської ради Задвірний. Пазли сходяться.

Зателефонувала Юлька.

- Тебе бачили з Надією Заяць "У Галини".

- Спекалась чоловіка?

- Славко вдома?

Їм не треба було багато слів, бо розуміли одне одного на відстані.

Якось Нишпорка на п'яну голову розповів адвокатці про свої кохання і коханок. Хоча у нього було багато жінок, але в стосунках з ними залишався бараном. Не розумів, що Юлька ревнує його.

Одного разу, теж на п'яну голову, пригорнув її до себе й поцілував.

- Не роби більше так, - сказала Юля серйозно.

Якби Нишпорка не був бараном у стосунках із жінками, він це зробив би з Юлею ще не один раз і навіть за взаємною згодою з нею домігся би більшого, але ніколи не заходив за червону лінію.

18

Жінки люблять, коли чоловіки заходять за червону лінію. Але коли ті зробили це, втрачають до них інтерес.

Юлька не втрачала інтересу до Нишпорки, ніби очікувала від нього чогось більшого. А може, й справді очікувала. Їй нещодавно виповнилося тридцять. Ще зі школи майбутній адвокатці подобалися старші чоловіки. Можливо, тому, що з батьком не склалися стосунки. Але заміж вискочила за однокласника. З'ясувалося, що секс приївся. А поговорити нормально не було з ким. Хіба що з Нишпоркою, який залучав її до своєї невдячної роботи.

Коли Юлька мала з'явитись у помешканні Нишпорки, завжди запитувала, чи є Славко. Це було запобіжником - насамперед для неї самої. Боялася, що не втримається і дозволить Нишпорці те, чого не дозволяла іншим чоловікам.

Нишпорка не розумівся на духах. Лише занюхав, що від Юльки віє нині іншим ароматом, ніж тоді, коли востаннє її бачив. Адвокатка кохалася на духах. Дорогих. Чоловік балував її. Це єдине, що ще зв'язувало їх.

Нишпорка чесно розповів адвокатці буквально все зі своїх розмов з Котом і Зайчихою. Йому була потрібна її допомога. А якщо хотів цього, мав бути щирим з нею. Вона відчувала недовомовленості, а тоді ображалася й надовго замикалася в собі - не достукаєшся.

- Надія Заяць працює заступником директора нашої швейної фабрики, - лаконічно відчеканила вона, коли Нишпорка закінчив розповідь.

Ця інформація давала багато що для розуміння ситуації. Юлька часто знала те, що було невідоме Нишпорці. Він цінував її за це. Цінував і за інше, але ніколи не наважувався цього їй сказати. Червоні лінії, знаєте...

19

Коли Юлька пішла, всередині Нишпорки оселилася порожнеча. Йому й адвокатці час від часу треба було спілкуватись. І це було взаємно. Але зараз порожнеча була не через Юльку. Нишпорка усвідомив, що назавжди втратив Надьку.

Що ж, треба взятися за роботу, щоби пережити і це стихійне лихо.

Версію про причетність Івана Васильовича до вбивства Кота – чи через Зайчиху, чи через втручання покійника у швейний бізнес – відкидати не слід, але поки нема видимих ознак цього, не можна тупцювати на місці. Треба шукати інші версії, а вони не залітали до бідної голівоньки Нишпорки.

Натомість він став читати досьє на Кота, яке йому залишила Юлька. Можна сказати, що це було її хобі – збирати дані на відомих людей.

Якось Нишпорка запитав, чи є в неї досьє на нього:

– Звичайно, – серйозно відповіла Юлька. – Але воно тобі не сподобається.

Тоді він не повірив, що вона могла назбирати на нього щось таке, від чого він би сам жахнувся. Але після сьогоднішнього візиту адвокатки вже не був таким самовпевненим. Подібні досьє допомагали Юльці у всеозброєнні підходити до тієї чи іншої справи, коли людину видно, як на долоні. І звідки у молодій адвокатки такий хист?

Дочитуючи досьє Кота, Нишпорка подумав, що якби мав такі дані раніше, то послав би подалі цього чоловіка, і не зустрічався би з ним у ресторані "Калина".

Чого вартувало, наприклад, те, що, крім убивства старого вчителя, Коту приписували зґвалтування доньки педагога, яка збожеволіла і вмерла у психіатричній лікарні. Це був ніби докір Нишпорці, але він цього факту не знав, бо розслідував лише вбивство. Юлька пошкодувала його самолюбство, якщо раніше не розповіла про це.

20

З Юльчиного досьє перед Нишпоркою поставав тип, якого давно мали вбити, але з невідомих причин відтермінували присуд у просторі й часі. Звісно, він розумів, що Кіт не святий, але щоб в одній людині було сконцентровано стільки пекельного жаху – не міг собі уявити.

З точністю патологоанатома Юлька робила зріз душі Кота, скрупульозно записуючи всі його гріхи.

Тут було, скажімо, побиття Котом однієї із його коханок, яка потрапила до лікарні й мало не вмерла. Дав гроші на лікування. Відкупився. Справу не порушили.

П'яний переїхав машиною стару жінку. Дав гроші на лікування. Відкупився. Справу не порушили.

Зламав кастетом щелепу одному юнакові. Відкупився. Справу не порушили.

Юля зафіксувала також витівки Кота у фінансових справах. Здавалось, у Дрогославі не було ні поліцейських, ні прокурорів, ні суддів. Кіт дозволяв собі те, на що не зважився би жодний простий смертний. Безкарність народжувала нові злочини.

Нишпорці набридло копирсатися в чужій брудній білизні. Хотів зателефонувати Надьці й сказати їй, що не займатиметься справою вбивства Кота. Хай забирає собі ті нещасні двісті доларів.

Яка різниця, хто завалив Кота? Пам'ятник треба поставити цій людині, а не судити її.

Кицька уважно спостерігала за Нишпоркою. Вона прекрасно розуміла, що відбувається в його душі. Але Космосом заборонено давати людям прямі вказівки, що їм

робити. Повинні самі визріти до цього.

Нишпорка визрів. Зайчисі не зателефонував.

21

Добре мати знайомих, які допоможуть тобі, – особливо серед тих людей, з якими колись працював.

Нишпорка зателефонував знайомому – і вже до кінця дня мав інформацію по справах Кота, які його цікавили і були викладені в досьє Юльки.

Вночі Нишпорка спав тривожно. Снилось щось незрозуміле, але коли прокинувся, не міг пригадати, що саме. Так завжди бувало, коли він брався за якісь важливі справи, що могли перевернути світ догори цапки.

Зранку Нишпорка був на вулиці Зеленій. У непримітному дерев'яному будиночку, збудованому десь у тридцятих роках минулого століття, жив із сім'єю син покійного вчителя, якого вбив Кіт. Здавалося, чоловік вороже сприйняв з'яву Нишпорки. Він упізнав колишнього слідчого, але відразу ж зауважив, що нічого нового сказати не може. Батька й сестри нема, Кота, як він чув, убили – то що тепер згадувати минуле?

Чоловік намагався бути стриманим, але відчувалося, що всередині нього все напружено. Нишпорка відчував, що його ненавидять. Звісно, він не сподівався, що його любитимуть за розкриття злочину, але щоб так відверто терпіти присутність колишнього слідчого і чекати, коли він вшиється звідси, – не розумів цього.

Проникливим поглядом Нишпорка зафіксував для себе сейф для зброї. Якщо чоловік уміє стріляти, то чому б не міг помститися Котові за смерть батька і сестри?

Більше тут робити нічого. Хотів розпитати, де саме похована його сестра, але не став цього робити, подумавши, що сам знайде її могилу.

Поки йшов до цвинтаря, зателефонував ще одному знайомому і попросив дізнатися, дозвіл на яку зброю має син вбитого Котом вчителя.

Навряд чи цвинтар розкриє всі таємниці, але Нишпорка звик доводити справи до кінця.

22

Цвинтар зустрів весело. Співали пташки, сповіщаючи, що саме тут знаходиться рай на землі.

Нишпорка лише знав ім'я та прізвище дівчини, яку зґвалтував Кіт. Померла в психлікарні, коли мала двадцять один рік. Чи справді померла?

Син покійного вчителя прохопився, що сестра похована біля батька. Але спробуй тут когось знайти. Востаннє на дрогославському цвинтарі Нишпорка був два роки тому. Тоді ховали колишнього прокурора міста. Той керував ще у радянські часи. Старенькому було вже за дев'яносто. Відтоді цвинтар значно розрісся. Люди поспішають у Вічність, не встигнувши насолодитись життям.

Нишпорка приречено глянув на пам'ятники і надгробки. У цьому лабіринті можна заблукати аж до вечора. Або не вибратися взагалі.

Здалеку побачив якусь жінку, яка висмикувала траву на могилі. Здається, крім Нишпорки, це була єдина жива істота у цьому царстві мертвих. Він рішуче пішов до неї.

Жінка радше відчула, ніж зрозуміла, що тут, крім неї, ще хтось є. Вона випросталась і пильно дивилася на чоловіка, який твердим кроком наближався до неї. Здається, Нишпорка її налякав.

Але боятися було нічого. Він упізнав свою вчительку математики. Старенькою стала.

- Доброго дня, Катерино Федорівно! - привітався.

- А, це ти, - розчаровано сказала вона, ніби хотіла зустріти тут самого Ісуса Христа.

Поговорили. Катерина Федорівна поралася на могилі чоловіка, якого поховала чотири роки тому. З пам'ятника на Нишпорку дивився серйозний красень. Він пам'ятав його, коли той приходив до школи забирати Катерину Федорівну. Та й потім багато разів бачив їх разом. Не знав, що вчителька математики вдова. Нишпорка перехрестився і про себе прочитав молитву.

Катерина Федорівна провела його до могил вбитого Котом вчителя та його доньки. Цінною інформацією було те, що покійна мала хлопця, який погрожував убити Кота. Потім, наскільки знала стара вчителька, він виїхав на заробітки до Європи. На могилі дівчини вона його ніколи не бачила, хоча часто приходить на цвинтар.

23

Вже до обіду Нишпорка мав інформацію про цього хлопця. Ще один знайомий повідомив, що це вже одружений чоловік, який їздить на заробітки в Чехію, а вдома буває на Різдво і Пасху.

Ниточка обірвалася. Треба шукати іншого ймовірного убивцю Кота.

За пошуками Нишпорка майже не думав про Надьку. А тепер, коли вдома відпочивав на дивані, дивлячись телевизор, думки про неї залетіли до його бідної голівоньки. Думав, що після зустрічі з нею в кав'ярні "У Галини" зможе назавжди викреслити її як предмет еротичних бажань, а тепер з'ясовувалося, що теплі хвили мало не кохання до неї оповивали грішне тіло Нишпорки з голови до п'ят.

У своєму житті він кохав чотирьох жінок, у тім числі й дружину. Лише одна з коханок потім стала коханою, а інші залишилися за бортом його сексуальних пригод. І тепер найменше йому хотілося знову закохатися в Зайчиху. Бачив її усмішку щасливої жінки, блиск очей, коли вона дивилася на Івана Васильовича. Нишпорка боявся, що справді закохається в Надьку, не маючи жодних шансів на взаємність.

Треба думати про щось інше. На кохання зараз немає часу.

Нишпорка аж присів на дивані. Він ніби наяву побачив обличчя чоловіка, який міг бути причетним до вбивства Кота. Інтуїція мовчала, і Нишпорка вирішив даремно не турбувати її.

Цього чоловіка він бачив біля машини Івана Васильовича, коли той приїхав за Надькою. А потім він же потрапив йому на очі біля кав'ярні "У Галини", де Нишпорка зустрічався із Зайчихою. Бандитська морда, нахабна і цинічна. Нишпорка чимало в своєму житті зіштовхувався з подібними типами, тому не мав жодних сумнівів, на що насправді здатний цей чоловік.

24

Що могло наснитися Нишпорці? Звісно, секс із Надькою!

Одного разу Зайчиха зробила йому приємне. Він хотів ще, але вона сказала: "Хорошого має бути небагато. Щоб запам'ятав на все життя".

Він і запам'ятав. Якось натякнув дружині на такий секс, але та визвірилася: "Я тобі що, повія?!".

Жодна коханка чи кохана більше так приємно Нишпорці не робили.

Був у них колись із перевіркою один підполковник із Києва. Пішли в баню. Звісно, говорили про жінок. Перевірятьник розповів, як його обслуговувала повія за вищим розрядом. Нишпорка зрозумів, що те ж саме витворяла з ним Зайчиха. "Кожний чоловік мріє, щоби хоч раз у житті його так ошчасливила жінка", – з почуттям переваги над присутніми сказав підполковник. Нишпорка серед старших по званню не смів зізнатися, що теж належить до касты ошчасливлених.

І ось тепер це наснилося йому. Прокинувся. Усмішка не сходила з його обличчя. Третя ночі. Спати не хочеться. Думки про Надьку, мов дятел, довбають його бідну голівоньку.

І тут мов струмом вдарило. Звечора не дочекався Славка, заснув.

Скочив з ліжка. Заглянув до синові кімнати. Нема засранця!

Зателефонував. Операторка байдуже сонним голосом сповістила: "Абонент знаходиться поза зоною досяжності".

Розумів, що це комп'ютерний робот, але подумав: "І де вони набирають таких жінок?".

Славкові поталанило. Він був удома вже через п'ять хвилин після Нишпорчиних переживань. Від нього несло алкоголем, але на ногах тримався й усвідомлював, що робить.

– Тату, якщо можна, – виховну годину зранку!

"Яблуко від яблуні далеко не падає", – казала про них дружина.

25

Зранку виховної години не вийшло, бо злість на Славка минула. До того ж, син сказав, що йому в університет на другу пару. Хай висипається!

Добре, перенесемо виховання на потім. Головне, що малий живий і ніхто від нього не завагітнів. Малий був уже на дві голови вищим за Нишпорку.

Нишпорка навіть не знав, що в Дрогославі, в якому прожив усе своє життя, існує провулок Тихий. Розшукав там хатинку, в якій бідував син тієї жінки, яку збив машиною Кіт.

Різниця між бомжем і бідакою суттєва. Бомж – немов Божа пташина. Живе сьогоднішнім днем, не думаючи, чи матиме завтра що їсти. А бідака хоче чимось зарадити собі, але не може.

Ось так і тут. Чоловік намагався жити пристойніше, але бідність так і чигала з кожного куточка його хатинки. Нишпорці хотілося щось пожертвувати цьому чоловікові, але боявся, що образить його.

Вони пили чай, їли хліб з маслом. Нишпорка довго смакував лише однією скибкою,

хоча на тарілочці було ще дві. А раптом нещасний упродовж дня не матиме більше що їсти?

Розмова з ним не дала жодної поживи для роздумів. Кіт збив машиною його маму. Та довго лікувалась, але вже не могла нормально ходити. Поки прокурори і міліціонери крутилися біля старої, Кіт справно платив їй гроші. А коли кримінал перестав йому світити, забув про неї.

- Мама померла, - казав чоловік, - і я пішов до нього, щоби дав гроші на похорон. Він розсміявся мені в очі, хижо глянув: "Забудь мене, а то й тебе переїду".

Зі стіни на них дивилася фотографія його покійної матері. Нишпорка викреслив цього чоловіка зі списку тих, хто міг вбити Кота.

26

Син вбитого Котом вчителя мав дозвіл на мисливську рушницю та іменний пістолет від міністра внутрішніх справ. Ого! Що ж це за важливий такий чоловік?

Знайомий, до якого звернувся Нишпорка, сказав, що дружина сина вбитого Котом вчителя - приятелька далекої родички міністра внутрішніх справ. Чоловік був з міністром якось на полюванні. Як кажуть, нічого особистого, а іменний пістолет є.

До вбивства Кота він не причетний. Того застрелили з іншої марки пістолету. І тут можна поставити крапку.

Пошуки хлопця, якому Кіт зламав щелепу, не дали результатів. Нишпорка мав адресу, але батьки давно продали квартиру і кудись виїхали. Сусіди стверджували, що й не пам'ятають, коли востаннє бачили цього хлопця.

І тут прокинулась інтуїція. Чи з цього приводу, чи з якогось іншого - Нишпорка достеменно не знав. Він уважно прислухався до того, що творилося всередині нього. Але інтуїція доволі швидко заспокоїлась. Брехливий виклик. Буває. Добре, що хоч штрафу платити не треба.

Схоже, справа заходила у глухий кут. Жодної зачіпки. Якщо розповісти про це Надьці, поставить під сумнів його професійні здібності.

Бандитську морду рано світити. Зайчиха точно знає того чоловіка. Мабуть, він з оточення Івана Васильовича. Якщо замочив Кота, йому його не здадуть. Хіба що матимеш неприємності на свою голову.

І навіщо Надька найняла Нишпорку, якщо знає, хто вбив Кота? Чи це лише його припущення, а вона нічого не відає? І якщо він іде вірним шляхом, то за всім цим може стояти лише Іван Васильович. Як підійти ближче до швейного мільйонера?

27

Якщо гора йде на Магомета, то Магомет втікає від гори. І не факт, що йому вдасться це зробити.

Нишпорка розумів, що йому не уникнути Івана Васильовича. Думки матеріальні, а особливо, якщо залітають до бідних голівоньок таких, як Нишпорка.

Висвітлило незнайомий номер, але інтуїція підказала Нишпорці, що це телефонує Іван Васильович. Тільки не треба нікому про це розповідати, бо висміють. Яка інтуїція в час сучасної техніки? Або вважатимуть божевільним. Тому мовчання - й справді

золото, до того ж, найвищої проби.

- Слухаю, Іване Васильовичу! - Нишпорка грав на випередження, хоча розумів, що може бути смішним, якщо натрапить на когось іншого, а не на швейного магната. Але в номері, з якого телефонували, було багато сімок, так що прості смертні не могли собі такого дозволити, тому Нишпорка сподівався вцілити в "десятку".

Так і сталося. По той бік барикади мовчали від несподіванки, аж поки Іван Васильович вицідив:

- Звідки ви знаєте мій номер?

- Робота така, - ухильно відповів Нишпорка.

І тут же завдав Іванові Васильовичу другий удар:

- Якщо ви хочете зі мною зустрітись, то не знайдете кращого місця, ніж парк культури і відпочинку.

І додав:

- Біля пам'ятника Адамові Міцкевичу.

Останній удар теж мав бути ефектним і ефективним:

- Надія Заяць покаже вам це місце.

- З вами страшно мати справу, - знову вицідив із себе Іван Васильович.

- Зі мною приємно мати справу, - уточнив Нишпорка.

28

Місце біля пам'ятника Адамові Міцкевичу в дрогославському парку культури та відпочинку було фартовим для Нишпорки. Насамперед там була лавочка, на якій він зіпсував декількох дівчат, коли вчився у школі та університеті. На цій лавочці завагітніла від нього майбутня дружина, а вінцем їхнього щастя став Славко. Щоправда, Зайчиха не захотіла кохатися тут, стверджуючи, що їх хтось може застукати. О третій ночі?

А ще Нишпорку біля цього пам'ятника поранили в руку, коли він з хлопцями затримував одного негідника. Куля пройшла наскрізь, не зачепивши кістку. Тепер у тому місці мав живий барометр. Рука нила на дощ.

Коли підходиш до пам'ятника Адамові Міцкевичу, відчуваєш свіже повітря, яке ніби йде із глибин землі й очищує душу. Почувши вперше про це від знайомого, Нишпорка засумнівався. Той працював учителем української мови та літератури, писав вірші. Фантазер, одним словом. Але потім сам переконався, що в цьому щось є. Досить було посидіти декілька хвилин на лавочці біля пам'ятника Адамові Міцкевичу, як ясніло в голові, а думки логічно вишиковувались, готові до бою.

Ще здалеку Нишпорка побачив Івана Васильовича і Надьку. Позаду них, мов охоронець, який не світиться, чимчикувала бандитська морда, яку Нишпорка призначив убивцею Кота.

Першою його помітила Зайчиха. Помахала рукою, посміхнулась. Посмішка була фальшивою і не подібною на її щирі усмішки, як у старі добрі часи.

29

- Ось це і є той славнозвісний Нишпорка, про якого я тобі казала. - Надька

показувала всі свої білосніжні зуби.

Іван Васильович простягнув Нишпорці руку. Той потиснув її. Це мало означати, що швейний магнат зробив йому не знати який подарунок.

Бандитська морда стояла на безпечній відстані, не заважаючи розмові, але достатній, щоб встигнути на допомогу шефу, якби тому щось заважало.

- Ви обрали досить екзотичне місце для зустрічі. - Іван Васильович намагався бути люб'язним, але це в нього не виходило.

- А вас би влаштував ресторан "Калина"? - Нишпорка явно не був дипломатом.

Лице в мільйонера посіріло. Здається, він ледве стримував свої емоції. За інших обставин вже би давно дав команду "фас" бандитській морді прибрати оце непорозуміння, що стояло перед ним. Але, мабуть, мав інші плани щодо Нишпорки.

- Ось на цій лавочці Нишпорка хотів заволодіти мною. - Зайчиха явно переводила стрілки від неприємного, що могло виникнути між Нишпоркою і вже тепер її новим коханцем. При цих словах вона виразно подивилася на Нишпорку, ніби закликаючи його не казати всієї правди про їхні стосунки. Але Нишпорці було байдуже. Він тепер вагався, чи справді Надька кохає цього чоловіка, як це йому вдалося, коли вона сідала до нього в машину біля дрогославського фонтану.

- Якщо чесно, я не маю багато часу. - Нишпорка був сама діловитість. - Розслідую одне вбивство.

Він віддав належне мільйонеріві. Всі його намагання вивести того із рівноваги не приносили успіху. Можливо, це було наївне бажання відомстити за те, що Надька тепер належить цьому чоловікові, а не йому, Нишпорці, і той це відчув. Але, швидше за все, у мільйонерів є особлива стійкість на подібні кпини.

30

Швейний магнат помовчав, уважно дивлячись на Нишпорку, ніби думав, чи повинен зробити так, як замислив раніше щодо нього, чи прийняти якесь інше рішення, а потім підкликав до себе бандитську морду.

Нишпорка явно не очікував цього кроку від київського гостя і насторожився. Звісно, прийомчики самозахисту ще не вивітрились із його бідної голівоньки, але якщо в бандитської морди є пістолет, то від кулі не втечеш. Втішало, що навколо було повно людей, в тім числі молодих мам з колясками. Не такі ж вони божевільні, щоби вбивати Нишпорку привселюдно серед білого дня. Втім, хто її знає, цю київську мафію, на що вона здатна.

Він не встиг злякатися. Бандитська морда миттєво виникла перед господарем, ніби вміла літати, витягла з внутрішньої кишені піджака цупкий конверт, передала його мільйонеріві й знову відійшла на безпечну відстань, щоби не заважати розмові.

- Це вам, - сказав швейник, даючи Нишпорці конверт.

Схоже, Нишпорка шукав прихистку в Надьки, бо вона сказала:

- Бери, бери, не бійся.

Це, мабуть, мало означати: поки я на твоєму боці, з тобою нічого не станеться.

- Я маю великі плани на Дрогослав. - Мільйонер почав говорити лише тоді, коли

Нишпорка взяв у нього конверт. – Мені не потрібні різні несподіванки. Сподіваюсь, що ви мене розумієте.

Нишпорка більше не був цікавим Зайчисі. Вона першою пішла від нього геть. Хоча, якщо бути чесним, зробила це ще шістнадцять років тому. За нею відчалив швейний магнат. Він уже не мав потреби ручкатись із Нишпоркою.

Бандитська морда іронічно посміхалась.

31

Нишпорка із сумом дивився в спину Зайчисі, Іванові Васильовичу та бандитській морді. Йому хотілося ніколи більше не зустрічатися з ними в цьому житті, хоча й розумів, що навряд чи це вдасться. Звісно, треба бути злим на них, але лише тому, що вони відкрили в ньому те, чого він, здається, раніше в собі навіть не підозрював.

А й справді! Чому Нишпорка ніколи в своєму житті не брав хабарів? Бо йому їх ніхто не давав! Навіть не пропонував. У Дрогославському відділі внутрішніх справ Нишпорку знали як борця за справедливість. Тому хабарництво не проходило.

Вже коли став приватним детективом, його розбалували доларами. Але виправдовував себе тим, що просто бере гроші за роботу.

І лише тепер, коли Іван Васильович залишив йому тугий конверт з доларами, Нишпорка усвідомив, що все життя хотів грошей, багато грошей. Гроші давали свободу.

У першу мить Нишпорка хотів залишити конверт з доларами на лавці біля пам'ятника Адамові Міцкевичу, але вже наступної миті усміхнувся сам собі. Навіть в очах Бога це виглядало би паперовим героїзмом.

32

Вдома Нишпорка перерахував долари. Двісті папірців по сотці. Двадцять тисяч. У стільки Іван Васильович оцінив мовчання Нишпорки. Це було непрямым підтвердженням того, що бандитська морда вбила Кота. Але чому ж інтуїція мовчить з приводу цього? Чи передбачила, що Нишпорка візьме ці нещасні двадцять тисяч доларів? А тому не було сенсу сподвигнути його на дію, щоби довести вину бандитської морди?

На душі було препаршиво. Невже всім так погано, коли вони отримують хабарі? Навряд. Чи це просто випробування Нишпорці, а за всім цим спостерігає Бог?

Тепер за цим спостерігала ще й Киця. Її очі випромінювали холодне космічне тепло. У цій двоїстості не було нічого дивного. Просто Киця була впевнена в тому, що той, за ким їй доручено спостерігати, не скоїть нічого такого, що йшло би врозріз із законами Космосу.

Ці люди такі диваки, бо навіть не здогадуються, що з ними трапиться наступної миті. А коти, посланці Космосу, знають усе – з точністю до останньої хвилини життя. В цьому нема жодної приреченості, а є лише космічна незворотність, коли простір і час сходяться в одній точці, творячи безсмертя.

33

Найбільше Нишпорці зараз хотілося напитись. Чому б і ні? Цікаво, чи купив би цистерну алкоголю за ці двадцять тисяч доларів?

Відтак до його бідної голівоньки залетіла шалена думка терміново знайти Івана Васильовича і віддати йому той клятий конверт з двадцятьма тисячами доларів. Зупинило сказане швейним мільйонером, що його цікавить Дрогослав. Що саме його цікавить у Дрогославі? Люди? Чи те, що вони йому можуть дати у плані подальшого збагачення? І чи й далі Іван Васильович розв'язуватиме всі проблеми, як зробив це із Котом? Не подобається – отримуй кулю в серце.

Кота вбили пострілом у серце. Це міг зробити лише професіонал. Або вправний мисливець. Бандитська морда навряд чи на це потягне. Цей чоловічок, мабуть, завалив багатьох, але найбільше, на що міг спромогтись, – на контрольний постріл у голову. Вціляти у серце можуть лише обрані.

Нишпорка ще не знав, що робитиме, але всередині нього народжувалося відчуття, що справа вбивства Кота ще не розкрита. До того ж, Надька не давала відбій, щоби припинити розслідування. Жити стало краще. Жити стало веселіше.

34

Нишпорка вже рвався їхати, але розумів, що йому нічого буде робити вночі в психіатричній лікарні. Не напрошуватися ж у пацієнти цього специфічного закладу!

Тинявся порожньою квартирою. Славко сказав, що скоро буде. Взагалі у молоді специфічне відчуття часу. Звісно, "скоро" – це не "вже", але ж і не три години після цього. Міг би зателефонувати сину, проте стримував себе. Дванадцятої ночі ще нема, а малий нервує, коли його відволікаєш від важливих справ. Не знати, як би сам Нишпорка поведив себе, якби в молодості йому телефонували тато й мама, дідो й баба, коли він був на побаченнях. Добре, що тоді не було мобільних телефонів. Втім, батькова заборона діяла: бути вдома не пізніше одинадцятої вечора. Зі Славком цей номер не проходить. На всі прохання-накази Нишпорки він каже: "Тату!" – і батько безсилий встояти.

Двадцять тисяч доларів надійно сховані. Але Нишпорці здається, що коли нікого не буде вдома, злодії знайдуть їх. Він переконує себе, що це неможливо, але все ж неспокій терзає серце і душу.

"Стоп! Я ж не поїду завтра дізнаватися, чи померла своєю смертю нещасна!" – Нишпорка зупиняється посеред кімнати, аж Киця від несподіванки піднімає мудру голівоньку, наштиповану космічними премудростями. Невже знову щось пропустила?

Завтра – похорони Кота! Не годиться приходити на вшанування пам'яті вбивці, але ж клята робота зобов'язує! Нишпорка, звичайно, не вірив у літературні штампи, буцімто вбивці приходять на похорони тих, кого звели зі світу, але чомусь сподівався побачити бандитську морду. До того ж, Зайчиха не звільнила Нишпорку від розслідування вбивства Кота, так що життя продовжується.

35

Славко вперто не йшов додому, й Нишпорка захопився читанням книжки, яку побачив на столі у сина. "Інтуїція". Роман. Прізвище автора нічого не казало Нишпорці.

Альтернативна історія. Що було би, якби... Можна багато гадати, як би склалось твоє життя, якби чогось не зробив або зробив не так. Люди наївні. Їхня доля склалась

би по-іншому, однак кінцевий результат все одно був би той же. Зате письменники мають простір для своїх фантазій.

Ось і тут герой потрапляє у виправний заклад, втікає із нього, святкує з іншими двадцятип'ятиріччя Великої серпневої комуністичної революції, закохується в коханку комісара.

Рівно о дванадцятій Славко прийшов додому. Нишпорка встиг покласти "Інтуїцію" на його стіл.

Син був злий і тверезий. Їсти не захотів і відразу ліг спати. Мабуть, посварився зі своєю дівчиною. Помиряться. Краще не лізти зі своїми дурними запитаннями. Славко весь у нього. Слова з нього обценьками не витягнеш.

Вперше до бідної голівоньки Нишпорки закрався сумнів. Навіщо він їде до психіатричної лікарні? Так йому відразу і скажуть, що дівчину, яку зґвалтував Кіт, вбили. Їм начхати на те, що інтуїція підказує Нишпорці саме таку версію. До справи цього не підшита.

Йти на похорони Кота теж було дурницею. Він його посадив, а тепер дивитимуться на нього, ніби радіє смерті Кота.

Думки про Надьку теж не давали спокою. Коли була поруч зі швейним магнатом, цвіла, як майська ружа. Невже справді його кохає?

36

Нишпорка не помилився. Бандитської морди на похоронах не було, але довелося пережити декілька неприємних миттєвостей, коли вдова Кота зиркала на нього. Здавалося, зараз з її вуст зірвуться прокляття на адресу Нишпорки, який свого часу засадив її чоловіка до в'язниці. Він сховався за спинами людей – і буря оминула його.

Звісно, Нишпорку всі знали й були здивовані, що він робить на похоронах Кота. Не поясниш же охочим, що в нього з криміналітетом нема жодних зв'язків, у тім числі насамперед бізнесових, а він тут тому, що хоче докопатися до істини – хто ж насправді вбив Кота? Тепер бандитській морді він давав лише п'ятдесят відсотків права на це, хоча раніше взагалі виключав його із розстрільного списку.

Вже йдучи додому, Нишпорка зрозумів, що ще, крім усього іншого, підштовхувало його піти на похорон Кота. Він сподівався побачити тут Зайчиху. Тепер він розумів, що було би великим безумством з її боку, якби вона тут справді з'явилась. Нишпорка зрозумів, що в Надьки не було жодних причин прощатися з Котом. Вона його не кохала, якщо кохала взагалі.

"Ось так і на мої похорони вона не прийде", – сумно подумав Нишпорка, ніби вже робив підсумок свого життя.

Запам'ятав погляд жагучих очей доньки Кота. Їй десь років двадцять. Може, трішки більше. Безсоромно розглядала Нишпорку. Не помітив, щоб ненавиділа його. Чи просто не знає, що він той самий Нишпорка, який засадив її батька?

37

І знову день був розірваний. Їхати до психіатричної лікарні не було сенсу. Там треба побути хоча би декілька годин. А повертатися назад по ночах Нишпорка не хотів.

Чого ходив на похорон Кота? Нічого цікавого, крім очей його доньки, не побачив. Не випробовуй долю. Кіт спостерігає за тобою, навіть мертвий. Зась тобі до його доньки. Та й застарий ти вже до неї. Десь років тридцять між вами різниця. Але ж не Нишпорка був ініціатором цієї дуелі очима.

Заспівав мобільний телефон. Нишпорка вже знав цей номер, хоча і не ввів його від гріха подалі до записної книжки.

- Привіт, - сказала Надька.

- Привіт.

- Ти був на похороні?

- Так.

- Як там Кіт?

- Поховали, - відповів він безпечно. Що за дурне запитання? Усміхнувся. Могли не закопати в яму?

- Вибач, я більше не можу розмовляти.

Що це було? Навіщо телефонувала Зайчиха? Все-таки її тягне до Кота, навіть мертвого. Чи совість замучила? Чи вона шукає нагоди поговорити з Нишпоркою?

Запитань багато - і на жодне в нього нема прийнятної відповіді.

Прийшов додому. Поїв. "Інтуїція" лежала на тому ж місці, ніби Славко не доторкався до неї. Став читати далі. Герой роману пішов у підпілля. Готують спротив комуністам, які при владі. Цікава любовна лінія. А потім з'ясовується, що все це герою приснилося.

Незчувся як прочитав книгу. Вбив час.

Нема ніяких комуністів. Альтернативної історії теж. Все реально.

Нишпорка усміхнувся.

38

Одноманітність життя висмоктує сили більше, ніж бурхлива діяльність.

Нишпорка не міг зрозуміти сам себе, чого він добивається. Чи йому не все одно, хто вбив Кота? Двадцять тисяч доларів заплатили не за це розслідування, а за щось інше. Можливо, Надька хотіла його попередити про щось, але завадив Іван Васильович.

Не могло бути інакше, щоби зранку, коли він їхав до обласного центру в автобусі, поруч не вмостилася донька Кота. Щось не було дуже видно, щоби вона сумувала за батьком.

З'ясувалося, що Мар'яна вчиться в університеті на юриста. Хто би сумнівався, що Котові найбільше потрібні спеціалісти саме такого профілю. А якщо це донька, то вважай, що знайшов золоту жилу.

- Я не серджусь на вас, що тато сидів у в'язниці, - мило сказала Мар'яна. - Краще б він був там і досі. Може, залишився би живим.

Нишпорка мовчав. Дякувати Богу і за це.

- Ви дуже подібні на свого сина. Ой, вибачте, він на вас. - Мар'яна вже сміялась, хоча до цього здавалася серйозною.

- Ви знайомі?

- Ми з ним посварились. Я заборонила йому приходити на похорон тата. Я вже не серджусь на нього. Телефоную йому, а він не бере слухавку.

Ще цього не вистачало! То якби все пішло добре, він би міг стати з Котом сватами?

Вони були занадто близько одне до одного. Добре, що Мар'яна сказала про Славка, а то Нишпорка міг наробити дурниць.

- То скажете, що я вже не серджусь на нього? - Мар'яна благально дивилася на Нишпорку, коли вони вийшли із автобуса.

Нишпорка кивнув головою і всміхнувся. Мар'яна зачарувала його своєю усмішкою. Батьки за дітей не відповідають.

39

У Нишпорки не було чіткого плану дій. Це в міліції начальство змушувало його планувати мало не кожний свій наступний крок, аж поки не зрозуміло, що Нишпорка по-своєму розплутує складні справи, - і відчепилося від нього.

Тепер справа вбивства Кота була настільки заплутаною, що здалось би хоч щось запланувати, щоби рухатись у потрібному напрямку, а не хаотично. А ще інтуїція спить! Жодної версії - нормальної, абсурдної чи хоча би божевільної. І ще сам себе не впізнає. То причетна бандитська морда до вбивства Кота чи ні?

Начальника на робочому місці не виявилось. Нишпорку прийняв його заступник. Здавалося, що той випадково опинився в цьому кабінеті, ніби втік із палати. Змучено-тривожний погляд загнаного звіра.

Нишпорці досить було сказати, що він розслідує вбивство однієї їхньої пацієнтки, щоби заступник начальника навіть не заїкнувся сказати, аби прибулець показав бодай якийсь папірець, який би засвідчував його особу. А коли зрозумів, що це сталося багато років тому, вичавив із себе щось на зразок посмішки. Мовляв, я тут працюю лише третій рік, так що не можу бути причетним до вбивства. І тут же обережно зазначив:

- А взагалі я не чув, щоби в нас тут когось вбивали.

Нишпорка відчув себе Штірліцем у протистоянні з Мюллером.

- Хто ще зі старих кадрів залишився? - кинув сам собі соломинку потопельника.

40

З'ясувалося, що зі старих кадрів залишилася лише баба Ліза. Це була древня єврейка із минулого тисячоліття зі всіма ознаками юдейського племені на обличчі, у фігурі й вимові на український лад.

Коли вони залишились одні в кабінеті, Нишпорка розповів їй про мету свого візиту. Санітарка вдала, що з недовірою сприйняла його повідомлення про вбивство двадцятидворічної дівчини в стінах цього закладу, але, зрозумівши, що перед нею досвідчений слідак, сказала:

- Я бачила цього хлопця. Вона сама хотіла, щоб він її убив.

Баба Ліда розповідала, що гомоніли про дівчину, яку отруїли, але тодішнє начальство наказало тримати язик за зубами.

- Я так зрозуміла, що цей хлопець кохав Аню. А потім хтось вбив її батька. Через місяць після похорону той убивця згвалтував Аню. Вона мені сама про це розповідала.

Ось і поїхала розумом бідна дитина...

Старенька закурила і дивилася на стелю. Мабуть, ще щось пригадувала.

Нишпорка мовчав, боячись збити хід думок єдиного ймовірного свідка.

Санітарка докурила. Загасила бичок об стіл заступника начальника закладу.

- Я чула, як вона просила того хлопця вбити її, а він плакав, обіймав її, цілував, казав, що вона має жити.

- То це він дав їй отруту?

- Не знаю, - тихо обурилась баба Ліза, дивлячись повз Нишпорку. - Невже ви думаєте, що якби я це бачила, то не зупинила би його?

Подальша розмова котилася по цьому колу і не виходила за його рамки.

Вже коли йшов на трамвайну зупинку, згадав, що дівчину звали не Аня, а Світлана. Баба Ліза щось наплутала?

41

Нишпорка доїжджав до Дрогослава, коли пролунав телефонний дзвінок від начальника дрогославської поліції. Ні тобі доброго дня, ні насируматір, а відразу в кавалерійську атаку. Якого милого Нишпорка вже допитує працівників психіатричної лікарні в обласному центрі?

Спочатку він хотів його послати на три веселі букви, але стримувало те, що в автобусі було багато людей. І поки начальник дрогославської поліції виливав усі свої жалі й погрози, Нишпорка задумався, хто ж так швидко довідався про його перебування у психіатричній лікарні. Невже він так безпечно ставиться до свого життя, що не помітив стеження за собою? Овва! Думати про себе в третій особі - це остання стадія нарцисизму.

Начальник дрогославської поліції ще щось белькотів, але раптом замовк.

- Ти мене чуєш? - запитав роздратовано.

- Звичайно, - спокійно відповів Нишпорка.

Він вже давно засвоїв у своєму житті, що якщо тобі щось хочуть зробити, то про це заздалегідь не казатимуть. Чим більше начальник дрогославської поліції погрожував Нишпорці, залякуючи його тим, що засадить за незаконну детективну діяльність, тим менше було віри в те, що так буде насправді.

Того, хто був по той бік барикад, дратував внутрішній спокій Нишпорки. Якби не дзвінок начальства на іншу лінію телефону, екзекуція, мабуть, продовжувалась би, а так пролунали заспокійливі короткі гудки.

Дрогослав зустрів гуркотінням грому і рясним дощем. Звісно, парасольки в Нишпорки не було.

42

Коли стоїш під балконом будинку, а додому не можеш потрапити через дощ, розумієш, що думки, які залетіли до твоєї бідної голівоньки, кристалізуються й логічно вишиковуються.

Нишпорка вже майже був упевнений, що ниточки ведуть до Івана Васильовича. Цей чоловік просто так двадцять тисяч доларів не дає. Це один бік медалі. А інший?

Вбивство двадцятидворічної дівчини, яке сталося багато років тому в психіатричній лікарні, і нещодавнє вбивство Кота пов'язані між собою. Найпростіше було би гадати, що їх здійснив один виконавець. Але тоді від самого початку ця справа не видавалася би Нишпорці такою заплутаною. Інколи до його бідної голівоньки навіть залітала думка, що це буде один із тих небагатьох випадків у його житті, коли він може не розкрити цей злочин. Двічі йому це не вдавалося. Бог любить трійцю?

Треба діяти за методом найменшого опору. Цю просту істину Нишпорка засвоїв ще з тих часів, коли працював у міліції. На практиці це означало відсікати явне й очевидне, що, однак, все-таки потребувало перевірки, але не мало відношення до злочину. А вже потім, коли маєш надійні тили, можеш іти в бій, шукаючи неочевидне і приховане, відчуваючи ніздрями перемогу.

Нишпорка незчувся, коли закінчився дощ. Він все ще стояв під балконом, а повз нього йшли дрогославці, кожний зі своїми проблемами.

Із забуття його вивела красива жінка. Вона привіталася з Нишпоркою. Він механічно відповів. "Старію", – подумав Нишпорка. Він не знав цієї жінки.

43

Вдома його зустрів похмурий Славко.

– Мар'яна просила, щоб ти їй зателефонував, вона на тебе не сердиться! – випалив Нишпорка з порогу.

– Не треба мені ніякої Мар'яни! – психанув Славко і бахнув дверима.

Через п'ять хвилин з'явився на кухні, де Нишпорка підігрівав собі вечерю.

– А звідки ти її знаєш? – запитав.

Довелося розповісти про похорон і поїздку до обласного центру. Лише про свої хотюнчики до неї замовчав.

Славко задумався. Ще трохи постояв і пішов до себе.

Через декілька хвилин Нишпорка почув, що син розмовляє з кимось по телефону. Коли декілька разів назвав ім'я Мар'яни, усміхнувся. Молодята говорили довго, до ночі. Може, й довше, але Нишпорка заснув.

Перша думка, яка залетіла до його бідної голівоньки, щойно він прокинувся, була про те, куди прилаштувати двадцять тисяч доларів. Не треба йому бандитських грошей. Розумів, що чим швидше їх позбудеться, тим краще. Для кого? Для нього насамперед. А що подумують про це інші – його не цікавило.

Мабуть, цей механізм прилаштування грошей народився в ньому ще тієї миті, коли він їх отримав від Івана Васильовича. Але знадобився час, щоби думка дала поштовх дії.

Лежав і думав про справу. Отже, юнак на прохання своєї дівчини отруєє її в психіатричній лікарні, а через багато років вбиває Кота, який зґвалтував нещасну. Ось і маєш прийнятну версію. Мотив теж є. Не вбив Кота відразу, бо той сидів. А так ніхто не докопається.

Але чому мовчить інтуїція? Не рада, що Нишпорка впорався без неї?

44

– Тату, я після університету поїду до Мар'яни, – весело сказав Славко.

- А завтра?

- А завтра субота.

Питання, що син ночуватиме в гуртожитку, навіть не обговорювалось.

- Мама приїжджає в неділю. - Нишпорка використав останній козир.

- Встигну! - запевнив Славко.

Отже, генеральне прибирання квартири доведеться робити самому. Може, Славко здогадається приїхати в суботу вечором і зварить щось смачненьке.

Хороші справи треба завершувати в п'ятницю. Це Нишпорці колись сказав один старий єврей.

Куди ж прилаштувати гроші?

Зателефонував Юльці. Розповів про свою проблему.

- У сиротинець занеси, - порадила. - Їм завжди грошей не вистачає.

- Може, підеш зі мною?

- З чоловіком посварилася. Краще сидіти вдома.

Юлька була красивою. Чоловік ревнував її до кожного телеграфного стовпа. Лише коли дружина була вдома, заспокоювався.

Якось Юлька всерйоз сказала, що розлучатиметься з ним. Нишпорка відрадив. Мовляв, чоловік зміниться. Ага! Горбатого могила виправить. Адвокатка часто нагадувала Нишпорці: "Якби не ти, вже би знайшла іншого". Нишпорка грав у піддавки: "Такого ж ревнивого?".

Вони сміялися, не розуміючи, що створені одне для одного. Проте різати по-живому ніхто б із них не наважився. Мабуть, уже не йшлося про кохання Нишпорки до дружини чи адвокатки - до чоловіка, але вони належали до типу людей, які не готові почати життя спочатку.

45

Нишпорка хотів поговорити з Юлькою про вбивцю дівчини і Кота. Доведеться відкласти до кращих часів.

І раніше до його бідної голівоньки залітала думка, що гроші треба віддати до сиротинця, але тоді не було впевненості, чи взагалі з ними слід розлучитися.

Нишпорка витягнув пакунок з доларами, про всяк випадок перерахував, хоча не було видимих ознак того, що хтось міг мати до них доступ.

Не вистачало однієї сотенної купюри! Відразу подумав, що це витівки Славка.

Перерахував ще раз. Фу! Все на місці. Нема гіршого, коли батьки погано думають про своїх дітей.

Поволі збирався, ніби хтось нашіптував йому, що не треба позбуватися грошей від Івана Васильовича. Але думка про те, що дружина може знайти гроші, бо була ще більш нишпористою, ніж її чоловік, змусила його діяти рішуче.

Дитячий сиротинець містився на околиці Дрогослава в колишньому панському будинку. Нишпорка двічі чи тричі був тут, коли ще працював у міліції. Відтоді зовнішньо мало що змінилося, хіба що дерева стали вищими. Дітям створили непогані умови для проживання, хоча для кожного з них набагато кращою була би і найбідніша

сім'я. Інтернатський колгосп витворює зовсім інший тип людини, ніж той, що формується у сім'ї. І мова не про те, кращий він чи гірший. Просто інакший. Коли дитина виховується не в сім'ї, можна казати про одне із найслабших місць у комуністичній теорії педагогіки. Людина індивідуалістична за своєю сутністю, тому коли ламаєш її об коліно, роблячи суспільною істотою, ризикуєш виховати агресивного вбивцю.

46

Найменше, кого сподівався побачити Нишпорка в сиротинці, так це свою колишню коханку. Вона була завідувачкою.

Першої миті до бідної голівоньки Нишпорки навіть завітала думка, що не слід віддавати цій жінці двадцять тисяч доларів. А потім стало байдуже. Яке має значення – кому? Хоч розвіяти за вітром!

Колись він називав її Світлячком. Тепер Світлана Йосипівна розжиріла, а груди, здавалося, готові були вискочити з вузької блузочки.

Це була з тих ранніх його коханок, ще до Зайчихи, до одруження, одноразових, як колись казав один їхній слідчий, вже покійний. Нишпорка не пам'ятав, скільки разів у нього було з нею, але їхні сексуальні зустрічі тривали недовго. Здається, розлучилися без зайвих претензій. Мабуть, за ці роки він жодного разу й не згадав про неї, а доля розпорядилася так, щоб вони побачились у тісному для людей Дрогославі аж тепер.

Світлана Йосипівна торохкотіла, не змовкаючи, ніби зраділа воскресінню покійника. Однак за її награною радістю досвідчене око Нишпорки побачило звичайнісіньку байдужість втомленої несправедливістю життя людини. Нещирість – ось що найбільше вбиває.

Для Нишпорки знайшлася кава з коньяком і цукерками, а коли він заговорив, що хоче подарувати дитячому сиротинцю двадцять тисяч доларів, у Світлани Йосипівни відняло дар мови. Вона запідозрила Нишпорку в провокації. Хабар їй уже давали. Ледве відкупилася. Від цього мента всього можна очікувати, хоча кохалося з ним незабутньо.

47

І все ж жадібність у Світлани Йосипівни взяла гору. Взагалі-то передача такої суми грошей потребувала складної юридичної та бухгалтерської процедури із залученням міського відділу освіти, але за спрощеною схемою дещиця доларів могла перепастися завідувачці, якщо з начальством поділитися.

Вона була прагматичною до мізку кісток. Дітки й так забезпечені всім необхідним. Далеко не в кожній сім'ї так годують, як їх. А ось доля була суворою до Світлани Йосипівни. Перший раз вийшла заміж невдало. Чоловік пив і бив її. Знала, що це гріх, але дякувала Богу, що забрав його. Загинув в автомобільній катастрофі.

А у свого другого чоловіка вона закохалась. Він був незвичним. Потім з'ясувалося, що ця його незвичність викликана лише тим, що так і не позбувся кохання до своєї першої дівчини, яка померла. Навіть у сні називав Світлану її іменем.

Світлана Йосипівна пробивала собі дорогу в життя грудьми у прямому розумінні цього слова. Ну, і ще чимось. Але чоловіки-начальники були невдячними. Чимало їхніх

обіцянок так і залишилися цяцянками. Була завучем школи. Мала всі шанси стати директоркою.

Коли її призначили керувати дитячим сиротинцем, сприйняла це як особисту образу. Дітей у них з чоловіком не було. У всьому звинувачувала його, хоча розуміла, що причина в ній, бо чотири аборти в юності таки давалися взнаки. Чоловік знайшов дорогу в Європу, приїжджав на Різдво і Пасху. Вони б давно вже розлучились, а так вдавали із себе ідеальну сім'ю.

Коли допивали пляшку коньяку, Світлана Йосипівна подумала, що Нишпорка не такий уже й поганий, і було би добре згадати молодість, але той кудись поспішав.

48

Ніби гора звалилася з плечей Нишпорки, коли він віддав гроші Світлячку. Сподівався, що більше ніколи в своєму житті не побачить завідувачку сиротинця.

Щось підказувало йому не займатися справою вбивства Кота. Але ж хіба заборониш думкам про це залітати до його бідної голівоньки?

Нишпорка думав, що коли віддасть гроші, то відчує себе незалежним від Івана Васильовича. Але чомусь цієї незалежності не було. Здавалося, що до кінця життя він буде винен швейному мільйонеру. І не лише гроші.

Несподівано перед очима виникла бандитська морда, ніби нагадуючи, що в цьому житті ніколи не можна розслаблюватись. Нишпорка аж заплющив очі від несподіванки. А коли розплющив, то побачив, що це інший чоловік. Але ж яка схожість! Невже у бандитської морди є брат?

Уже коли підходив до свого будинку, зателефонувала Юлька.

– Зустрінемося?

– Давай.

Адвокатка не запитала, чи вдома Славко. Нишпорка не мав потреби казати, що син поїхав до Мар'яни.

Коли Юлька мала цікаву інформацію для Нишпорки, її ніхто не міг зупинити, навіть чоловік. Тепер треба було дочекатися, що ж таке розповість адвокатка.

Нашвидкуруч навів такий-сякий лад у квартирі. Звісно, до приїзду дружини треба буде добряче попотіти, щоби все блищало, а поки що й так згодиться.

Час тягнувся немилосердно повільно, ніби розтанув у просторі.

Нишпорка вже декілька разів виглядав у вікно, але Юльки ніде не було видно.

Зателефонував їй, але вічно сонна операторка байдужим голосом повідомила, що абонент знаходиться поза зоною досяжності.

Неспокій почав закрадатися в душу Нишпорки. Марно себе переконувати, що з Юлькою все буде гаразд, а та інформація, яку вона здобула, не смертельна для її життя. Для його також.

Сів. Змушував себе заспокоїтись, але нічого не виходило. Став прасувати кроками кімнату. Киця була байдужою. Навіть голови не підняла. Дивні ці люди. Турбуються з того, з чого не слід турбуватись. А те, що справді важливо, навіть передбачити не можуть.

Пролунав дзвінок у двері. Нишпорка зірвався з місця.

49

На порозі стояв чоловік Юльки.

Нишпорка не встиг ні пополотніти, ні почервоніти, коли той пішов у атаку.

– Де вона?

Чоловік Юльки нишпорив по кімнатах, а господар квартири втратив дар мови. І лише коли той зазирнув до шафи, не витримав:

– Вона в холодильнику. В морозилці.

За інших обставин вони б розреготались. Але не зараз. Чоловік Юльки хижо зиркнув на Нишпорку, який постійно крав у нього дружину.

– Мені сказали, що бачили її біля вашого будинку, – сказав він винувато.

Нишпорка мовчав. Тільки б Юлька зараз не зайшла. Тоді від її чоловіка можна всього очікувати.

Нишпорка запропонував каву і до кави, але гість приречено, мов загнаний кінь, мотнув головою і пішов.

Здається, минула вічність. Нишпорка приходив до тями. Він виглянув у вікно. Чоловік Юльки стояв біля під'їзду, ніби очікував усе-таки, що тут з'явиться дружина. Він подивився догори. Нишпорка відскочив від вікна. За хвилику обережно визирнув знову. Чоловік Юльки був уже далеко. Йшов швидко, ніби хотів утекти від свого минулого.

І тут у двері знову задзвонили.

Після пережитого Нишпорка нікого не хотів бачити. Здається, він і про Юльку забув.

По той бік барикад замовкли. Ніби вичікували. І Нишпорка відчував отой внутрішній неспокій того, хто був за дверима. Це все передавалося незримо йому, ставало одним цілим, нероздільним і бажаним. Так, так, бажаним, чого він давно хотів, але боявся зізнатися сам собі.

Знову вічність завітала на цей клаптик землі. Але коли вдруге подзвонили, рішучість повернулася до Нишпорки.

Хто б це не був, він нікого не пустить до хати!

Крайчиком ока глянув на Кицю. До чого ж байдуже створіння! Спить і навіть не хоче розуміти, що зараз коїться в душі її господаря.

Нишпорка підійшов до дверей. Трішки зачекав, відчуваючи, що на майданчику хтось стоїть. Не став ображати незнайомця загляданням у вічко, бо люди завжди відчувають, що на них дивляться, ніби на музейні експонати. Сам багато разів потрапляв у подібні ситуації.

Затамувавши подих, відчинив двері.

50

На порозі стояла Юлька. Нею трусило, ніби її справді щойно вийняли із морозильної камери.

Нишпорка заграбастав адвокатку в свої обійми, ніби мав намір не відпускати цю

жінку до кінця свого життя. Може, й справді мав такий намір, але ще не усвідомлював цього.

Вони сиділи на дивані, обійнявшись, як закохані, ніби щойно зізнались одне одному у взаємному коханні. Можливо, так і було, тільки крізь стукіт сердець вони цього не почули.

Юлька, схлипуючи, хоча й не плакала, розповідала Нишпорці, як вчасно помітила чоловіка, який несподівано з'явився. Вона забігла у під'їзд Нишпорки, але вистачило розуму не йти відразу до його квартири. Адвокатка забігла на два поверхи вище. Чоловік спочатку тупцював біля квартири Нишпорки, потім піднявся по сходах, але далі не пішов і повернувся знову. Вона була ні живою, ні мертвою, коли уявляла, що чоловік міг зробити з Нишпоркою. Вже хотіла бігти на допомогу, але він вийшов. Вона бачила, як він стояв біля під'їзду. А коли пішов, ще не відразу наважилася подзвонити Нишпорці.

Тепер настав час Нишпорці розповідати про свої пригоди. Навіть не підозрював, що в нього є письменницький талант. Юлька сміялася, коли він розповів, ніби запхав її до морозилки.

І тут у двері подзвонили. Чи не забагато гостей в один день?

Нишпорка відтранспортував адвокатку до Славкової кімнати, бо та від страху вже не могла пересувати ногами.

На порозі стояв чоловік Юльки. Внизу живота у Нишпорки щось стало дуже холодно, ніби душа приготувалася на вихід.

- Слухай-те, - вичавив із себе чоловік Юльки. - Я хочу попросити у вас вибачення. На мене часто знаходить. Я дуже люблю свою дружину. Ну, ви розумієте.

Нишпорка розумів. Але ще не вистачало, щоби він зараз запросив чоловіка Юльки на каву і до кави. Той, здається, все зрозумів.

- Не сердьтесь, - сказав на прощання і пішов вниз по сходах.

Нишпорка стояв і дивився йому вслід, чекаючи, коли замкнуться двері до під'їзду. Так хотілося сподіватись, що чоловік Юльки більше сюди не повернеться.

51

Нишпорка зачинив двері. Видихнув повітря. Усміхнувся сам до себе у дзеркало.

Штірліц був на межі провалу. І не тільки він, а й радистка Кет.

Постукав до кімнати Славка. Відповіді не було. Відчинив двері. Де Юлька?

Побачив відчинене вікно. Вистрибнула? Четвертий поверх. Всередині в нього все похололо.

Знайшов у собі сили підійти до вікна. Подивився вниз. Тіла Юльки не було. Люди спокійно йшли собі туди-сюди і навіть сміялись.

- Я тут, - озвалась адвокатка.

Вона сиділа під Славковим столом.

Нишпорка допоміг їй стати на ноги.

- Пішов? - злякано запитала.

Він лише кивнув головою.

Юлька шукала поглядом його губи. Нишпорка відгукнувся.

Коли кохаєшся, тіла перебувають у невагомості, а паралельні світи переливаються один в інший і навпаки. Мозок вимкнений. Серце помпує якомога більше крові, щоби не задихнутися від щастя пізнання.

Тіла сплітаються у дикому танку. Ти дозволяєш витворяти з собою все, що можна лише собі уявити – і з суголосною душею витворюєш те ж саме. Шкіра звільняється від дотиків і поцілунків тих, хто був до цього у твоїх думках. Губи шукають прихистку в найпотаємніших місцях.

Вони разом зупинились у відчутті народження вулкану всередині них. Але жодна земна чи космічна сила вже не могла зупинити їх. Виверження почалось і закінчилось одночасно. Юлька сама затискала собі рот, а Нишпорка все глибше й глибше входив у неї.

Вічність минула у спокої – і вони знову зарухалися в такт одне одному. Тепер насолода була не лише чуттєвою. Щось незвідане й потаємне залітало до їхніх бідних голівоньок.

– Завагітнію я від тебе, – сказала щаслива Юлька, в якої не було дітей.

52

Вони сиділи на кухні й пили каву.

Їм не було соромно, але намагалися не дивитися в очі одне одному. Розуміння того, що сталося, ще не було ними усвідомлене. І навіщо до всього докопуватися, намагатися словами передати почуття? Їм було добре, а все інше не мало значення.

Юлька в'яло намагалася перевести їхню розмову в ділове русло, але в неї мало що виходило. Здавалося, Нишпорка шокований тим вибухом кохання, яке щойно відбулося в цій квартирі. Вона теж, але хотіла його і себе привести до тями.

Жінки завжди більш прагматичні, ніж чоловіки, ніби розуміють, що в тих, хто їх обрав, залишилося мало часу. Або помруть, бо все-таки їм відмірили менше життя, або підуть до іншої чи інших, або сама жінка кине їх.

І коли їхні погляди все ж зійшлися в одній точці часу й простору, Нишпорка, мов злодій, який поцупив щось сокровенне, а не буденне, скоромовкою розповів Юльці все, що в нього було по справі Кота. Навіть про Світлану Йосипівну сказав, що це була його колишня коханка. Здається, це не вразило Юльку, ніби вона знала всіх коханок Нишпорки, і якби він про якусь забув, вона би йому нагадала. "Тепер і я твоя коханка". Ці слова могли злетіти з вуст адвокатки, але щось їх не пустило крізь міцно стулені губи.

Втім, думки в її бідній голівоньці вишикувались у потрібному порядку. Юлька чітко накинула подальший план їхніх спільних дій з розподілом обов'язків, і Нишпорці нічого було заперечити. При цьому вона ніколи не передавала куті меду чи лайна дьогтю, аби не принизити напарника, бо у будь-якій справі він усе-таки завжди був головним. А тепер, мабуть, і в її житті.

53

У двері коротко подзвонили.

Нишпорка глянув на Юльку. На її обличчі страху не було. Здається, після кохання з Нишпоркою адвокатка вже нічого не боялась, навіть свого чоловіка.

Дзвінок повторився, але вже більш наполегливо і тривав довше.

- Нас нема, - прошепотіла Юлька.

Нишпорка кивнув головою. А й справді, Славко приїде лише завтра. Не буде ж чоловік Юльки, якщо це він, стовбичити тут до кінця дня і всеньку ніч, полюючи за дружиною.

Тепер Нишпорка і Юлька дивилися одне одному в очі, ніби намагалися зчитати те, що раніше їм не було відомим.

Здавалося, час і простір злилися в єдине ціле. Але цього разу вічність тривала лише декілька спалахів, бо знову хтось різко натиснув на гудзик дзвінка і став робити це ще і ще, ніби намагався воскресити покійників, які зачалися по той бік барикад.

І раптом двері ... відчинились. Нишпорка й Юлька побачили жінку, яка стояла на порозі.

- Доброго дня! - сказала вона, впевнена в тому, що завжди робить усе правильно. - Світло.

Нишпорка докумекав, у чому річ. Показав контролерці лічильник, та зробила запис у товстому зошиті, Нишпорка поставив автограф.

Жінка підозріло глянула на нього. Мовляв, і чого б це я не відчиняв двері?

Він двічі прокрутив за нею ключ.

54

- Ти не зачинив двері? - Юлька сміялась.

Нишпорка теж. Ото був би цирк, якби їх застукали!

Вони цілувались, надолужуючи втрачене. Втім, надолужити втрачене ще нікому не вдавалось - і це найбільша людська ілюзія.

Заспівала Юльчина мобілка.

- Чоловік, - шепнула вона.

Адвокатка була діловою. Відповідала "так" або "ні", наче розмовляла з роботом. Нишпорка бачив перед собою нову Юльку, досі незнану. Згадав, що так само інколи вона з ним розмовляє по телефону. Невже це було після кохання з чоловіком чи кимось іншим?

У нього не було підстав ревнувати Юльку до чоловіка, хоча він ревнував, вбиваючи своє кохання до неї. Але тепер подумав, що крім чоловіка й нього в неї могли бути й інші.

- Через п'ять хвилин буду вдома, не ний, - жорстко сказала Юлька і вимкнула зв'язок.

А такою Нишпорка її точно не знав.

Марно було запитувати, як Юлька думає за п'ять хвилин добратися додому. Навіть машиною треба хвилин п'ятнадцять їхати. Але це невдячна справа влізати в чужі справи. Він і так вліз по самі вуха. Тепер нехай самі з'ясовують між собою стосунки.

Юлька була сама діловитість. Сухо сказала Нишпорці, що їй треба йти. Виглянула з

вікна кухні, не довіряючи чоловікові. Той сказав, що вдома, а міг стовбичити під під'їздом.

Нишпорка не наважився обійняти її й поцілувати.

55

Нишпорка дивився телевизор – і бачив Юльку.

Читав книжку – перед очима адвокатка.

Глянув у вікно – здавалося, що пішла Юлька.

Якось доконав час до вечора. Ліг спати. Спати – гучно сказано. Сон не йшов.

Деся біля дванадцятої – дзвінок. Юлька!

– Чоловік у туалеті, – прошепотіла. – Тобі було добре?

– Надзвичайно! – вихопилось у Нишпорки.

Чув, що Юлька заливається щасливим сміхом.

– Мені теж. Завтра зателефоную. Добраніч.

Нишпорка виголосив своє "добраніч" у порожнечу, бо адвокатка перервала зв'язок.

Душа рвалася до космічних висот, але грішне тіло не пускало. Нишпорка подумав, що зараз Юлька займеться коханням зі своїм чоловіком. "Ми так можемо, – якось сказала йому Світлана Йосипівна, – і чоловік навіть не здогадається, що недавно була з коханцем". Тоді він називав її Світлячком і сказане нею сприймав без ревності. А тепер дикі ревності заповнили Нишпорку з ніг до голови. За часом Юлька і її чоловік вже давно мали би спати, а Нишпорка все вдивлявся у небо, відшукуючи свою щасливу зірку.

Зранку прокинувся з важкою головою і розбитим тілом. Холодний душ і кава збадьорили його. Пішов на базар. Не торгуючись, купив усе потрібне. Славко приїде – зготує.

Повернувся додому. Взявся із завданням прибирати. Киця з острахом дивилася на пилосос, а коли той войовничо загуркотів, втекла на кухню.

Думки були лише про Юльку. Вона не телефонувала.

56

Юлька зателефонувала вже під вечір. Була діловою – і це найбільше в ній йому не подобалось. Скаже якось при нагоді віч-на-віч, але не зараз по телефону.

Адвокатка повідомила, що чоловік Світлани Йосипівни зараз знаходиться в обласній онкологічній лікарні. В нього четверта стадія раку.

Нишпорка не второпав, до чого це тут. Звісно, він співчуває Світлячку, хоча й не знав, що в неї таке горе. Принаймні, коли вгощала його коньяком у дитячому сиротинці, нічого скорботного в її поведінці не помітив.

Юлька, мов досвідчена вчителька, що розповідає всім зрозуміле туманові вісімнадцьому, терпляче пояснила Нишпорці, що він підозрював цього чоловіка у вбивстві Кота. Тепер Нишпорка об'єднав підозрюваного й чоловіка Світлани Йосипівни в одну особу.

– Коли Кота вбили, він був у лікарні, – сказала адвокатка, яка встигла сьогодні з'їздити до обласного центру. – Я розмовляла з лікарем. На четвертій стадії раку

чоловік не здатний втекти і вбити.

Прагматизм адвокатки передався Нишпорці. Він хотів запитати, чи причетний цей чоловік до отруєння своєї дівчини, але Юлька випередила його:

- Тепер ми ніколи не дізнаємось, чи він вбив її. Я бачила його і не наважилась запитати в нього про це.

Та й, зрештою, це вже не мало принципового значення. Головний підозрюваний у вбивстві Кота відпадав. Мабуть, усе-таки різні люди причетні до цих злочинів.

Коло замкнулось. Якщо хочеш знайти розгадки, потрібно вийти за межі цього кола.

- Хтось дав Світлані Йосипівні двадцять тисяч доларів на лікування чоловіка, - сказала Юлька наостанок. - Лікар переконаний, що це не допоможе, але гроші взяв. Ніби є якийсь новий індійський препарат. На нього остання надія. А якщо ні, то чоловікові залишилося жити два тижні.

57

Щойно Нишпорка завершив розмову з Юлькою, як приїхав Славко.

- Ми з Мар'яною вирішили одружитись, - ошелешив відразу, ще не перевдягнувшись.

Нишпорці здалося, що йому бракує повітря, але син заспокоїв:

- Ну, це десь через рік. Бо ж її тато щойно помер.

Нишпорка уявив, що цілується зі свахою, дружиною Кота. Апетитна жіночка, але ж ненавидить його.

Рік - це дуже багато часу. Тут не знати, що з тобою завтра буде. Чи думав він ще вчора зранку, що займатиметься коханням з Юлькою, а його улюблена заїжджена фраза "Секс - не привід для знайомства" набере зовсім іншого звучання і стосуватиметься саме його? Ще й який привід, якщо переростає у кохання?

Нишпорка не хотів сам собі зізнаватися, що закохується в Юльку. Він не належав до тих, хто закохується з першого погляду. Йому потрібен був час, щоби придивитися до людини. Повинно бути занадто багато спільних точок дотику, щоби відчутти, що ця людина дійсно твоя. Так було в нього з попередніми коханнями.

Але тепер почуття до Юльки розвивалися з космічною швидкістю і в геометричній прогресії. Це найбільше і лякало Нишпорку. Він пам'ятав слова начальника дрогославської поліції, які той повторював під час пиятик: "Раніше кінчиш - швидше знайдеш іншу". Нишпорка не хотів іншої. Він хотів Юльку.

58

Славко допоміг батькові прибрати квартиру, а сам час від часу заглядав на кухню, готуючи щось смачненьке до приїзду матері.

Нишпорка раптом усвідомив, що вже завтра йому доведеться лежати в одному ліжку з дружиною. Вчора поруч була Юлька. Здається, ще й запахи її не вивітрилися, хоча Нишпорка явно накручував себе. В першу ніч після приїзду дружини вони займалися коханням, а вже потім могли сваритись і кричати одне на одного. Чи зможе він після Юльки увійти в дружину? А Юлька ж змогла після Нишпорки прийняти чоловіка. Чи в них насправді нічого не було, а він усе нафантузував?

- Я запрошу Мар'яну завтра до нас на обід. - Славко був діловим, як адвокатка. - Нехай мама з нею познайомиться.

Він не питав дозволу в батька, чи можна запросити Мар'яну в гості. Знаку запитання там не було. Славко непомітно став дорослим. Нишпорка мусив сприймати сина таким, яким він є.

Втім, Славко вдався у батька. Коли Нишпорка хотів одружитися, він теж поставив перед фактом тата й маму. Ті були мудрі й не заперечували. Майбутня невістка їм не сподобалась, але вони сподівались, що Нишпорка знайде іншу дівчину. Він відчував цю їхню неприязнь до неї. Маючи дурний характер, вирішив, що має бути так, як він захоче. Доволі швидко після весілля переконався, що батьки все-таки були праві, але кохання до дружини ще не розвіялось.

Нишпорка заснув з думкою, яка застрягла в його бідній голівоньці: "Хто вбив Кота?".

59

Зранку зі Славком поїхали зустрічати італійку.

Нишпорці здалося, що дружина наскрізь пронизує його поглядом, ніби здогадалася, що він переспав з Юлькою. Тепер адвокатка була десь далеко, в паралельному світі, а зустріч з нею видавалася випадковою.

Славко сказав, що приведе свою дівчину на обід, - і це в якійсь мірі врятувало Нишпорку. Дружина вчепилася в сина, розпитуючи, хто ця дівчина. Нишпорка дипломатично мовчав про покійного Кота, якого колись засадив до в'язниці. Коли дружина почула, що у Мар'яни недавно помер тато, серце в неї зм'якло, і вона вже сама хотіла чимшвидше побачити нещасну дівчину. Славкові вистачило мудрості приховати від матері, що хтось завалив кримінального авторитета.

Той день був для Нишпорки мов у чистилищі перед пеклом чи раєм. Мукою стало постійно думати про Юльку й боятися не назвати дружину її іменем.

Ніби в тумані минув обід з Мар'яною. Добре, що дружина не прискіпувалася до нього, чому він мовчить. Нишпорка зрозумів, що Мар'яна їй сподобалась і кращої невістки вона вже не бажала. А та стріляла очима в Нишпорку, незмінно вціляючи йому в серце. Здається, ніхто більше цього не помічав, але витівки малолітки йому не подобались.

Вночі Нишпорка боявся, що після Юльки нічого з дружиною в нього не вийде. Ще й як вийшло!

- Бідненький, - пожаліла його італійка, - ти давно не був з жінкою.

Нишпорка думав про Юльку.

60

Понеділок приніс новину: швейний мільйонер балотувався до Верховної Ради України по їхньому Дрогославському виборчому округу. Зайчиха намилилась у Київ? А що скаже Задвірний, її чоловік?

Нишпорка ніяк не міг второпати, навіщо Іван Васильович дав йому двадцять тисяч доларів? Щоб не розслідувати вбивство Кота чи допомогти швейному мільйонерові

стати народним депутатом України? Чи це своєрідне відкупне, щоб відчепився від Надьки? Та він і не чіплявся.

Порожнеча в душі Нишпорки була викликана відсутністю Юльки. Раніше він навіть не задумувався над тим, коли може їй зателефонувати чи зустрітись. Були потреба чи необхідність – робив це. А тепер більше думав про те, щоб не підставити адвокатку, а коли зустрінеється з її чоловіком, треба зробити все можливе й неможливе, щоби той не здогадався про його близькі стосунки з Юлькою.

Заспівав мобільний телефон. Для повного щастя Нишпорці не вистачало розмови з Надькою.

– Я знаю, хто вбив Кота, – сказала Зайчиха.

Домовились зустрітись в міському парку культури та відпочинку біля пам'ятника Адамові Міцкевичу. Хоче очистити ауру?

У точно визначений час Нишпорка був на місці. Надька звично запізнювалась. Знайомі вітались з Нишпоркою.

Минуло півгодини, перш ніж він зрозумів, що Зайчиха не прийде.

До нього неквапливо йшла бандитська морда.

27 травня 2019 року